

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Aktualne i przyszłe programy finansujące działania w zakresie gospodarowania wodami realizowane przez NFOŚiGW

Anna Czyżewska

Departament Ochrony Wód i Adaptacji do Zmian Klimatu, NFOŚiGW

Marzec 2023

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Od ponad 30 lat Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – m.in. ze środków krajowych i unijnych – wspiera działania z zakresu gospodarki wodnej, w tym z zakresu retencji oraz zapobiegające zjawisku suszy i powodzi.

Od 1 stycznia 2018 r., po wejściu w życie nowego Prawa Wodnego, reformującego gospodarkę wodną w Polsce, zasadniczo finansowanie gospodarki wodnej przeszło w kompetencje nowoutworzonego organu Państwowe Gospodarstwo Wodne - Wody Polskie, jednakże w latach 1989-2017 to NFOŚiGW był głównym źródłem finansowania inwestycji w gospodarce wodnej.

Nadal wiele zadań z zakresu zapobiegania zjawisku suszy jak i powodzi, szczególnie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, jest finansowanych przez Narodowy Fundusz, jako przedsięwzięcia z zakresu adaptacji do zmian klimatu.

Duże przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej są wspierane nadal przez NFOŚiGW jako Instytucję Wdrażającą Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach poprzedniej i obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

NFOŚiGW obecnie uczestniczy również w pracach nad nową perspektywą finansową Unii Europejskiej 2021-2027 oraz Krajowym Planem Odbudowy.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Od 1989 r. na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej NFOŚiGW przeznaczył już ponad 3 mld zł ze środków własnych, przy czym wartość tych projektów wynosi ponad 6,7 mld zł.

To pieniądze zainwestowane m.in. w zbiorniki wodne, regulację rzek i potoków, zaopatrzenie w wodę, urządzenia przeciwpowodziowe oraz projekty dotyczące małej retencji.

Na działania z zakresu gospodarki wodnej w ramach unijnego wsparcia z POliŚ 2007-2013, NFOŚiGW wydał ponad 2,1 mld zł środków UE (koszt całkowity zadań – ponad 3 mld zł).

W kolejnej unijnej perspektywie – POliŚ 2014-2020 – zaalokowane zostało ponad 4,0 mld zł (wartość całkowita zadań – 5,5 mld zł)

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Kluczowe znaczenie miały środki NFOŚiGW w finansowaniu dużych zbiorników retencyjnych pełniących bardzo istotną rolę w zatrzymywaniu wód spływających do morza w tym min.: **Wióry na Świślinie** o pojemności 35 mln m³, **Klimkówka na Ropie** o pojemności 43 mln m³.

Bez wsparcia środkami NFOŚiGW nie udałooby się zakończyć największej inwestycji przeciwpowodziowej w naszym Kraju – **Suchego Zbiornika Przeciwpowodziowego Racibórz Dolny** – o pojemności całkowitej 185 mln m³.

Bez finansowania środkami NFOŚiGW nie powstałby **Stoień Wodny Malczyce** na Odrze jako kluczowy element w poprawianiu żeglowności na Odrzańskiej Drodze Wodnej.

Z dotacji NFOŚiGW, w kwocie 62 mln zł, przeprowadzona została w latach 2004-2015 odbudowa **Kanału Augustowskiego**. Droga wodna o długości 102 km, dzięki finansowaniu z NFOŚiGW, została przywrócona do żeglowności po 60-letniej przerwie.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Stopień wodny Malczyce na Odrze, dofinansowanie z NFOŚiGW - 736 mln zł w formie dotacji i 150 mln zł w formie pożyczki.

Zaporowy zbiornik retencyjny Świnna Poręba na Skawie o pojemności 161 mln m³, dofinansowanie z NFOŚiGW – 1,073 mld zł. Realizacja zbiornika pozwoliła na ochronę ok. 850 tys. osób przed powodzią.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW – program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu* (1)

Program *Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie skutków zagrożeń środowiska* był jednym z głównych źródeł finansowania niektórych rodzajów inwestycji z zakresu gospodarki wodnej realizowanych głównie przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST) z budżetem 1,107 mld zł (nabór wniosków zakończono w XII 2021)

Jego kontynuacją od 2022 jest nowy PP *Adaptacja do zmian klimatu*
Ogłoszenie nowego naboru nastąpiło 9 maja 2022 r.

Finansowane mogą być m.in. działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym:

- zabezpieczenie dostępu do wody pitnej w odpowiedniej ilości i jakości (budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych)
- zwiększanie retencji w ekosystemach, urządzenia wodne, retencja na obszarach wiejskich (realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego)
- „zielono-niebieska” infrastruktura w miastach, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, zrównoważone systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu (2)*

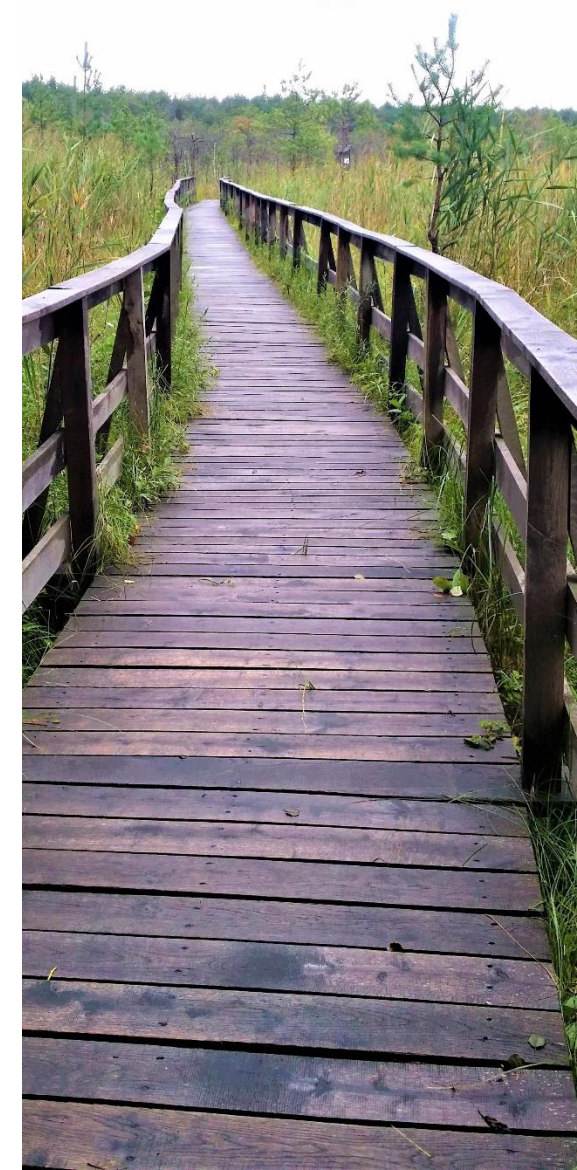
Adaptacja do zmian klimatu – oferta pożyczkowa do 0,75 mld zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana przede wszystkim do:

- jednostek samorządu terytorialnego, ich związków oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych JST
- spółek prawa handlowego, przedsiębiorstw państwowych, państwowych osób prawnych

Warunki dofinansowania w formie pożyczki:

- możliwość pokrycia do 100 % kosztów kwalifikowanych
- oprocentowanie WIBOR 3M (min. 2 %)
- podstawowe zabezpieczenie – weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu
- możliwość umorzenia od 30 do 50% (w zależności od zamożności gminy) kapitału wypłaconej pożyczki, po potwierdzeniu trwałości dofinansowanej inwestycji - jednak nie więcej niż 5 mln zł

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu* (3)

Adaptacja do zmian klimatu – nabór retencja na obszarach wiejskich – oferta dotacyjna do 450 mln zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana do:

- jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania w zakresie retencji na obszarach wiejskich

Warunki dofinansowania w formie dotacji:

- możliwość pokrycia do 70 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia

Rodzaje przedsięwzięć:

- zadania w zakresie retencji korytowej lub przykorytowej na obszarach wiejskich

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

► – program priorytetowy *Klimatyczne Uzdrowiska (1)*

Program *Klimatyczne Uzdrowiska* ma na celu upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań w gminach uzdrowiskowych, służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miejscowości uzdrowiskowych na skutki zmian klimatu poprzez realizację najlepszych rozwiązań inwestycyjnych.

Finansowane mogą być m.in. działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym:

- Działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach, w tym: „zielono-niebieska,, infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa, zieleńce, parki;
- Zaopatrzenie ludności w wodę do picia, w tym: budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - program priorytetowy *Klimatyczne Uzdrowiska (2)*

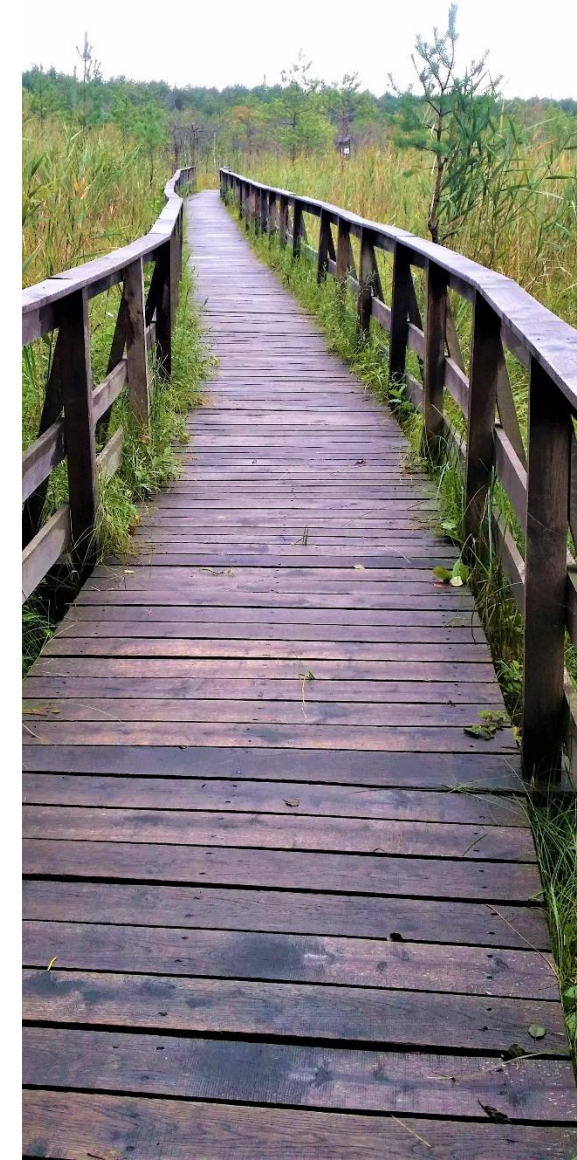
Klimatyczne Uzdrowiska – oferta pożyczkowa do 50 mln zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana przede wszystkim do:

- Jednostek samorządu terytorialnego posiadających status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej (w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. 2020 r. poz. 1662, z późn. zm.)
- podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego o których mowa powyżej).

Warunki dofinansowania w formie pożyczki:

- możliwość pokrycia do 100 % kosztów kwalifikowanych
- Sumaryczny wartość dofinansowania nie może być niższa niż 500 tys. zł oraz nie wyższa niż 5 000 tys. zł;
- oprocentowanie stałe - 1%
- podstawowe zabezpieczenie – weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu
- możliwość umorzenia od 30 do 50% (w zależności od zamożności gminy) kapitału wypłaconej pożyczki, po potwierdzeniu trwałości dofinansowanej inwestycji - jednak nie więcej niż 5 mln zł

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

- program priorytetowy Moja Woda

Program Priorytetowy Moja Woda kierowany był do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny.

Formą udzielania dofinansowania była dotacja do 80% kosztów kwalifikowanych.

Rozliczane były wydatki na zakup komponentów, które są trwałą częścią systemu nawadniania/wykorzystania wód opadowych (w tym roztopowych) oraz koszty adaptacji elementów istniejących, które zostaną wykorzystane w instalacji, jak i inne instalacje umożliwiające zagospodarowanie wody opadowej.

Liczba złożonych wniosków i dofinansowanie w **PP Moja Woda**:

- Nabór I – 24 837 szt, o wartości dofinansowania 114 930 tys. zł
- Nabór II – 26 848 szt, o wartości dofinansowania 128 007 tys. zł
- Razem – 51 685 szt. 242 937 tys. zł

Rozważane jest uruchomienie kolejnego naboru w ramach programu „Moja Woda”.

Najprawdopodobniej będzie on dedykowany do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny. Ostateczny kształt programu oraz jego budżet nie zostały jeszcze określone.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Równoległe do finansowania środkami krajowymi NFOŚiGW jest kluczowym elementem w wykorzystywaniu środków Unii Europejskiej na inwestycje środowiskowe w ramach POIiŚ.

Pierwsze doświadczenia były zdobywane przy środkach PHARE (w latach pięćdziesiątych XX wieku), a następnie przy obsłudze instrumentu przedakcesyjnego – ISPA. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej w perspektywach finansowych 2007-2013 i 2014-2020 NFOŚiGW pełnił i pełni funkcję Instytucji Wdrażającej (IW). Przygotowujemy się obecnie do pełnienia podobnej funkcji w nowej perspektywie finansowej 2021-2027.

W ramach poprzedniej perspektywy finansowej realizowano szereg inwestycji z zakresu gospodarki wodnej m.in.:

- zabezpieczenie przeciwpowodziowe Lewina Brzeskiego (Nysa Kłodzka),
- modernizacja Stopnia Wodnego Włocławek (Wisła),
- modernizacja Zbiornika Wodnego Nysa (Nysa Kłodzka),
- zabezpieczenia przeciwpowodziowe Żuław.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW

Suchy Zbiornik Przeciwpowodziowy Racibórz Dolny –
chroniący Racibórz i Wrocław o pojemności całkowitej
185 mln m³ – koszt całkowity 2 mld zł.

Wrocławski Węzeł Wodny – dostosowanie wszystkich
urządzeń wodnych i budowa nowych mogących
przepuścić falę powodziową równą fali z 1997 roku –
koszt całkowity 0,901 mld zł.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - *Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020*

NFOŚiGW jest instytucją Wdrażającą w ramach obecnie realizowanego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ 2014-2021) gdzie w ramach **Działanie 2.1: Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne i monitoring środowiska**, jest realizowanych szereg inwestycji związanych z gospodarką wodną.

W ramach tego działania są realizowane projekty nieinwestycyjne, jak i inwestycyjne. Łącznie działanie podzielono na 13 poddziałań.

W ramach działania 2.1. realizowane są min. następujące inwestycje:

- II etap Zabezpieczenia Przeciwpowodziowego Żuław,
- ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej,
- renaturyzacja rzeki Białej Tarnowskiej, rzeki Wisłoki wraz dopływami,
- budowa flotyli lodołamaczy do zimowej ochrony przeciwpowodziowej na Odrze i Wiśle,
- ochrona brzegów morskich na Półwyspie Helskim.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - *Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020*

Poddziałanie 2.1.3 „Wsparcie ponadregionalnych systemów małej retencji”

- Poddziałanie finansuje projekty pozakonkursowe, których **efektem jest wzrost retencji**
- To przede wszystkim dwa ogólnopolskie projekty realizowane przez **PGL Lasy Państwowe** w ramach „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu”: mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych i na terenach górskich.
- Obok zasadniczego celu w postaci zapobiegania powstawaniu lub minimalizacji negatywnych skutków zjawisk naturalnych takich jak: niszczące działanie wód wezbraniowych, powódzie i podtopienia, susza i pożary, działania te wspomagają również odbudowę cennych ekosystemów naturalnych, a tym samym mają pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej
- Łącznie projekty te – w których realizowane jest **ponad 2250 obiektów** piętrzących wodę lub spowalniających jej spływ – mają przynieść efekt w postaci **retencjonowania 2,5 mln m³ wody**

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020

Poddziałanie 2.1.5 „Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich”

Projekty dotyczą m.in.:

- budowy, rozbudowy lub remontu **sieci kanalizacji deszczowej** oraz infrastruktury towarzyszącej, która przyczynia się do odprowadzania, zatrzymania, retencjonowania, wykorzystania wód opadowych i/lub oczyszczania (w razie potrzeby) wód opadowych, przy czym dla tej infrastruktury preferowane jest użycie metod naturalnych lub bazujących na naturalnych;
- budowy, rozbudowy lub remontu **zbiorników wód opadowych** wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym m.in. urządzenia podczyszczające i instalacje rozprowadzania zebranej wody);
- likwidacji zasklepienia lub uszczelnienia gruntu.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - *Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020*

Poddziałanie 2.1.11 „Budowa specjalistycznych jednostek pływających do prowadzenia czynnej osłony przeciwwzatorowej”

Lodołamacze do zimowej ochrony przeciwpowodziowej na Odrze i Wiśle, potwierdziły swoją użyteczność w akcji lodołamania w styczniu/lutym 2021 r. na Odrze i zbiorniku Włocławskim gdzie chroniono jazy na stopniu wodnym i lewobrzeżny Płock.

Finansowanie gospodarowania wodami przez NFOŚiGW - Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020

Budżet Działania 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne i monitoring środowiska, PO IiŚ 2014-2020:

920 mln euro, zawarto 99 umów o dofinansowanie na łączną kwotę **7.168,04 mln zł**, z tego wydatki kwalifikowane wynoszą **5.495,22 mln zł**, a wkład środków unijnych wynosi **4.029,33 mln zł**, co stanowi **93 %** budżetu.

Typ wyboru	Wnioski złożone	Zatwierdzone wnioski	Wnioski w ocenie / przed umową	Podpisane umowy		
	liczba	Liczba	Liczba	Liczba	Wydatki kwalifikowalne (mln zł)	Wkład UE (mln zł)
1	2	3	4	5	6	7
Projekty WPZ	40	39	0	39	4 026,74	2 781,12
Projekty konkursowe	73	62	0	60	1 468,48	1 248,21
RAZEM	113	101	0	99	5 495,22	4 029,33

Planowane wsparcie działań w ramach Funduszu Spójności:

- wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury dla dużych miast,
- rozwój powierzchni pokrytych zielenią zielonych w miastach, z udziałem rozwiązań z zakresu niebieskiej infrastruktury dla dużych miast,
- edukacja w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

Planowane wsparcie działań w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury dla miast średnich,
- rozwój powierzchni pokrytych zielenią, terenów zielonych w miastach - dla miast średnich
- opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu
- budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej, służących zmniejszeniu skutków powodzi i suszy
- wspieranie małej retencji
- renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych
- opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami oraz ochrony zasobów wodnych
- rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwijanie systemów ratownictwa
- monitoring i badania prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (m in. Monitoring pól elektromagnetycznych, monitoring wód oraz monitoring gleby i ziemi)
- edukacja w zakresie kwestii klimatycznych oraz zasobów wodnych

Planowane wsparcie działań w ramach Polska Wschodnia:

- przewiduje wsparcie inwestycji skierowane do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz pozostałych miast subregionalnych z podregionów z najwyższą kumulacją gmin zmarginalizowanych – w obu przypadkach z przedziału 20-100 tys. mieszkańców, z makroregionu Polski Wschodniej. Również dla miejscowości o statusie uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej,
- wsparcie zostanie przeznaczone na zwiększenie odporności miast na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, w tym m.in. udostępnianie przestrzeni publicznej zachowującej funkcje przyrodnicze,
- wspierane działania adaptacyjne będą miały charakter spójnych i zintegrowanych przedsięwzięć, kompleksowo oddziałujących na dostosowanie miast do ekstremalnych stanów pogodowych, rozwój zielonej oraz „zielono-niebieskiej” infrastruktury w miastach, zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi, a także likwidację miejskich wysp ciepła,
- wsparcie zostanie przeznaczone na zwiększanie (rozszerzanie powierzchni miast) powierzchni czynnych biologicznie i hydrologicznie na obszarach zurbanizowanych oraz zagospodarowanie wód (w tym zatrzymanie, retencjonowanie i oczyszczanie wód opadowych) w zlewniach miejskich, poprzez rozwiązania oparte na ekosystemach i zasobach naturalnych obecnych i rozwijanych w miastach (w tym „zielono-niebieska” infrastruktura i różnorodność biologiczna).

Dziękuję za uwagę

NFOŚiGW | +48 22 45 90 100 | fundusz@nfosigw.gov.pl

ZAPRASZAMY NA:

www.nfosigw.gov.pl

NFOŚiGW

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej